

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Ζαραβέλη Μαρία
Ξ2015107

ΘΕΜΑ: ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΠΟΠΤΗΣ:
Σωτήρης Λίβας

«Συμπεριληπτική γλώσσα στα επίσημα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	5
1. Η Συμπεριληπτική Γλώσσα	6
1.1. Αποσαφήνιση Έννοιας.....	6
2.2. Σημασία και Αναγκαιότητα Συμπεριληπτικής Γλώσσας	7
2.3. Οφέλη Συμπεριληπτικής Γλώσσας	8
3. Ευρωπαϊκή Ένωση και Συμπεριληπτική Γλώσσα.....	9
3.1. Γλωσσικά Χαρακτηριστικά Ευρωπαϊκής Κοινότητας	10
3.2. Γενικές Αρχές Ευρωπαϊκής Συμπεριληπτικής Γλώσσας	11
3.3. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική σε Διάφορους Τομείς	12
3.3.1. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Φύλο	12
3.3.2. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και LGBTIQ+ Κοινότητα	13
3.3.3. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Φυλετικό και Εθνοτικό Υπόβαθρο	14
3.3.4. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Κουλτούρες, Στάσεις Ζωής ή Πεποιθήσεις.....	15
3.3.5. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Αναπηρίες.....	16
3.3.6. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Ηλικία.....	17
4. Συμπεράσματα	18
5. Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	19
5.1. Ξένη Βιβλιογραφία	19
5.2. Ελληνική Βιβλιογραφία	19
5.3. Διαδικτυακές Πηγές.....	19

Εισαγωγή

Η γλώσσα συνιστά ένα ισχυρό εργαλείο που δύναται να αξιοποιηθεί για τη συμπερίληψη του συνόλου των μελών μιας κοινωνίας, καθώς και για την απόδοση σεβασμού. Ωστόσο, μπορεί, επίσης, να χρησιμοποιηθεί για την προσβολή ανθρώπων, την πραγματοποίηση διακρίσεων εις βάρος τους, για τον στιγματισμό, καθώς και για την διαιώνιση αρνητικών κοινωνικών στερεοτύπων, προκαλώντας, έτσι, εξάρσεις μίσους και βίας (Fosin, 2022).

Πρόκειται για τον λόγο για τον οποίο η γλώσσα δίχως αποκλεισμούς, ή αλλιώς, η συμπεριληπτική γλώσσα (inclusive language) έχει αποκτήσει τεράστια δυναμική τα τελευταία χρόνια. Πληθώρα κρατικών φορέων (νομοθέτες, κυβερνήσεις, δικαστικές αρχές), αλλά και επιχειρήσεις / οργανισμοί επιδιώκουν την ενσωμάτωση γλώσσας στα επίσημα έγγραφά τους, μέσω της οποίας προωθείται η κοινωνική ισότητα ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, την ηλικία, τη σεξουαλικότητα, την αναπηρία και τη θρησκεία (Fosin, 2022).

Το 2008, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτέλεσε έναν εκ των πρώτων διεθνών οργανισμών που εξέδωσαν οδηγούς χρήσης σε πολλές γλώσσες για την ουδέτερη, ως προς το φύλο, γλώσσα. Από τότε, πληθώρα άλλων θεσμικών οργάνων κι οργανισμών προχώρησαν στην έκδοση παρεμφερών οδηγιών. Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του οδηγού χρήσης που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως θεσμικό της όργανο, από τότε παραμένει πιστή στη δέσμευσή της να αξιοποιεί ουδέτερη, αναφορικά με το φύλο, γλώσσα σε εκάστη επικοινωνία, είτε σε γραπτό, είτε σε προφορικό επίπεδο (Παπαδημούλης, 2018).

Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται να κατανοηθεί ότι συμπεριληπτική γλώσσα δεν αφορά απλώς ένα ζήτημα πολιτικής ορθότητας. Στην πραγματικότητα, αντικατοπτρίζει και επηρεάζει με δυναμικό τρόπο το σύνολο των νοοτροπιών, των συμπεριφορών, καθώς και των αντιλήψεων για τον συνάνθρωπο. Για το λόγο αυτό, τις τελευταίες δύο δεκαετίες, έχουν εκδοθεί και εφαρμοσθεί πολλοί οδηγοί, τόσο σε διεθνές, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Πληθώρα διεθνών κι ευρωπαϊκών οργανισμών, μεταξύ άλλων, ο ΟΗΕ, ο ΠΟΥ, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά κι ένας σημαντικός αριθμός επαγγελματικών ενώσεων, πανεπιστημίων, μεγάλων ειδησεογραφικών πρακτορείων κι υπηρεσιών εκδόσεων έχουν δημοσιεύσει οδηγούς για τη χρήση συμπεριληπτικής γλώσσας. Σε επίπεδο πολλών κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιούνται, επίσης, συζητήσεις αναφορικά με τις

πολιτικές που σχετίζονται με τη γλώσσα, ενώ έχει προταθεί η συγγραφή και δημοσίευση παρόμοιων οδηγιών, σε εθνικό επίπεδο (Παπαδημούλης, 2018).

Αντικείμενο, λοιπόν, της παρούσας εργασίας, αποτελεί η εννοιολογική αποσαφήνιση της συμπεριληπτικής γλώσσας, η αποτίμηση της σημασίας της, καθώς και η ανάδειξη των κινήσεων στις οποίες έχει προβεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενσωμάτωση συμπεριληπτικής, μη σεξιστικής γλώσσας, στα επίσημα έγγραφα της, με απώτερο στόχο την ανάδειξη του αντικτύπου που επιφέρει στο κοινωνικό σύνολο, εμπνέοντας κι άλλους οργανισμούς και κυβερνητικούς φορείς να ακολουθήσουν το παράδειγμά της.

1. Η Συμπεριληπτική Γλώσσα

1.1. Αποσαφήνιση Έννοιας

Η έννοια της συμπεριληπτικής γλώσσας δύναται να νοηθεί ως η γλώσσα που αποφεύγει τη χρήση ορισμένων εκφράσεων ή λέξεων που θα μπορούσαν να υποστηριχθεί ότι αποκλείουν συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων. Η συμπεριληπτική γλώσσα οφείλει να διέπεται από ακρίβεια, αμεροληψία, σεβασμό και συμφωνία με τις προτιμήσεις των ατόμων και των κοινοτήτων, στις οποίες απευθύνεται. Πέραν της γλώσσας, του φύλου, της φυλής και της εθνικότητας, υπάρχουν ακόμη κι άλλοι τομείς που χρήζουν συμπεριληπτικής γλώσσας, δίχως αποκλεισμούς (Likis, 2021).

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2018), η ουδέτερη (ως προς το φύλο) γλώσσα αφορά έναν γενικό όρο, ο οποίος απευθύνεται στην αξιοποίηση μη σεξιστικής γλώσσας, η οποία είναι συμπεριληπτική κι αξιοκρατική (ως προς το φύλο). Αποβλέπει στην αποφυγή επιλογής λέξεων, στις οποίες δύναται να αποδοθεί σημασία που συνδέεται με προκαταλήψεις, διακρίσεις ή και απαξίωση. Ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το φύλο, πολλές φορές, συγκεκριμένες λέξεις δίνουν την υπόνοια ότι μονάχα τα βιολογικά ή κοινωνικά φύλα αναγνωρίζονται και είναι αποδεκτά. Την ίδια στιγμή, η αξιοποίηση αξιοκρατικής και συμπεριληπτικής γλώσσας συνδράμει και στον περιορισμό των στερεοτύπων έμφυλου χαρακτήρα, ενώ προωθεί την κοινωνική αλλαγή και την εξασφάλιση της ισότητας ανάμεσα στα διαφορετικά φύλα.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, επίσημων οδηγιών για τη συμπεριληπτική γλώσσα, προσδίδονται προτάσεις και συμβουλές για συγκεκριμένες επιλογές λέξεων. Πέραν αυτού, παρέχονται και ορισμένες γενικότερες κατευθυντήριες γραμμές. Σε κάθε περίπτωση, η αποφυγή

προκαταληπτικών τάσεων και ασεβούς συμπεριφοράς είναι απαραίτητη για μια γλώσσα δίχως αποκλεισμούς. Η γλώσσα με ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα, η οποία τοποθετεί τον άνθρωπο πρώτα και μετά την ιδιότητα / κατάσταση του, είναι συνήθως προτιμότερη (Likis, 2021).

2.2. Σημασία και Αναγκαιότητα Συμπεριληπτικής Γλώσσας

Σημείο εκκίνησης της κατανόησης της σημασίας ενσωμάτωσης της συμπεριληπτικής γλώσσας όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και διεθνές επίπεδο, συνιστά η συνειδητοποίηση της σχέσης αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην κοινωνία, τη γλώσσα και τη σκέψη, η οποία εδώ και πολλά χρόνια απασχολεί την ακαδημαϊκή κοινότητα της επιστήμης της γλωσσολογίας. Το σύνολο των ιδεολογιών, των συστημάτων αξιών και πεποιθήσεων, των συμβόλων και των κοινωνικών δομών που συσχετίζονται με τα φύλα παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των πολιτισμών, πράγμα που πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά τη μελέτη τους (Γκασούκα & Γεωργαλλίδου, 2018).

Σε αυτό το πλαίσιο, έχει εκκίνησε κι ο διάλογος αναφορικά με τη σχέση της γλώσσας και της έμφυλης πραγματικότητας. Υποστηρίζεται, λοιπόν, ότι ο λόγος δεν είναι τίποτα παραπάνω παρά μια θεσμοθετημένη μέθοδος που πυροδοτεί τη σκέψη, τον προβληματισμό και τη θεώρηση των πραγμάτων, όπως έχουν καθιερωθεί, ενώ αντικατοπτρίζεται σε κοινωνικές πρακτικές. Μέσα από αυτόν τον όρο υπονοείται ότι η έννοια δεν είναι στατική, αλλά απαρτίζεται από μια σειρά αφηρημένων εννοιών, όπως εκείνες των ιδεολογικών θέσεων και στάσεων. Ο λόγος που σχετίζεται με το φύλο, δηλαδή ο έμφυλος λόγος, νοείται ως απόρροια μιας σειράς ιδεών, οι οποίες συσχετίζονται με το φύλο, όπως γίνεται αντιληπτό στην κοινωνία. Ο έμφυλος λόγος έχει, επίσης, τη δυνατότητα να «κατασκευάζει» φύλα, μέσω της προβολής έμφυλων διαφορών και, με αυτόν τον τρόπο, να μεταδίδει νοητικές αναπαραστάσεις για το τι σημαίνει έκαστο φύλο (Γκασούκα & Γεωργαλλίδου, 2018).

Η σχέση ανάμεσα στη γλωσσική έκφραση και το φύλο έχει απασχολήσει έντονα τους ειδήμονες στον τομέα της γλωσσολογίας, καθώς και την ανάλυση του λόγου, με πολλούς να καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο συσχετισμός αυτός συνιστά κοινωνικό κατασκευάσμα των δυτικών κοινωνιών. Με άλλα λόγια, υποστηρίζεται ότι η γλώσσα κατασκευάζει την πραγματικότητα και, συνακόλουθα, ότι όποιος ελέγχει τη γλώσσα, ελέγχει και την πραγματικότητα (Γκασούκα & Γεωργαλλίδου, 2018).

Υπό το φως των ανωτέρω, αναδύεται η αναγκαιότητα της συμπεριληπτικής γλώσσας. Η συμπεριληπτική γλώσσα σηματοδοτεί τους ιστορικά αποκλεισμένους ανθρώπους και τις κοινότητες και επιδιώκει να τους στείλει το μήνυμα ότι μπορούν να αισθάνονται ασφαλείς με τους εαυτούς τους, ότι επιδιώκει την ισότητα, καθώς κι ότι υποστηρίζει την ευημερία εκάστης

κοινωνικής ομάδας. Μέσα από αυτήν συμβολίζεται η αποδοχή, η συμμαχία, καθώς και η δέσμευση ανίχνευσης των ανθρώπινων διαφορών μέσω του φακού της συνεργασίας κι ως καταλύτης ανάπτυξης, παρά ως αιτία συγκρούσεων. Παράλληλα, στις μέρες μας, η σημασία της συμπεριληπτικής γλώσσας θεωρείται πιο επίκαιρη από ποτέ (Baxter-Read, 2021).

Την ίδια στιγμή, πληθώρα οργανισμών υποστηρίζουν ότι αντιλαμβάνονται τη γλώσσα δίχως αποκλεισμούς ως ένα χρήσιμο εργαλείο ανταπόκρισης στις κοινωνικές μεταβολές που λαμβάνουν χώρα και παράλληλης επίτευξης καλύτερων επιχειρηματικών αποτελεσμάτων. Συνδράμει, επίσης, στην ενίσχυση της αίσθησης του ανήκειν, κάτι που βελτιώνει την ευημερία και τη συνολική εμπειρία των εργαζομένων και βοηθά την εκάστοτε επιχείρηση να οικοδομήσει γνήσιες σχέσεις μεταξύ του ανθρώπινου δυναμικού, θέτοντας κι έναν ευρύτερο κοινό στόχο (Baxter-Read, 2021).

2.3. Οφέλη Συμπεριληπτικής Γλώσσας

Όσον αφορά στα οφέλη της συμπεριληπτικής γλώσσας, η γλώσσα δίχως αποκλεισμούς ενισχύει το μήνυμα του πομπού και απευθύνεται σε ένα ευρύτερο κοινό. Επιπλέον, εκπέμπει το μήνυμα σε ανθρώπους και κοινότητες που ιστορικά έχουν βιώσει περιθωριοποίηση ότι είναι ασφαλείς να είναι ο εαυτός τους τόσο στο προσωπικό όσο και στο επαγγελματικό τους περιβάλλον, ότι ανήκουν κι ότι ο κάθε οργανισμός που υιοθετεί τη συμπεριληπτική γλώσσα έχει δεσμευτεί στο να τους βοηθήσει να ευημερήσουν. Σύμφωνα με μια αμερικανική έρευνα (National Survey on LGBTQ Youth Mental Health) του Trevor Project, το 2020, δήλωσε ότι το 25% των νέων χρησιμοποιούσαν ουδέτερες ανωνυμίες ή συνδυασμό ανωνυμιών προκειμένου να αναφερθούν στον εαυτό τους (The Trevor Project, 2020). Σύμφωνα με μια άλλη μελέτη του Εθνικού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ, διαπιστώθηκε ότι τα τρανς άτομα που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το όνομα της επιλογής τους, αντί του ονόματος που τους δόθηκε κατά τη γέννησή τους, ανέφεραν χαμηλότερα ποσοστά κατάθλιψης κι αυτοκτονικών σκέψεων, ποσοστά τα οποία τείνουν να είναι υψηλά στη συγκεκριμένη κοινότητα (Russell et al., 2018).

Στατιστικά στοιχεία όπως τα παραπάνω μπορεί να μην συλλέγονται στον εργασιακό χώρο, αλλά εξακολουθούν να είναι πολύ σημαντικά σε ένα εργασιακό πλαίσιο. Η γλώσσα δίχως αποκλεισμούς προάγει την ευημερία, ενθαρρύνει την καλύτερη μεταφορά γνώσεων και τη λήψη αποφάσεων και συμβάλλει στη διαμόρφωση καλύτερων σχέσεων με πελάτες και υποψηφίους πελάτες διαφορετικού υποβάθρου. Σε οργανισμούς, περιεχόμενο εγγράφων που

είναι απαρχαιωμένο πνευματικά ή έχει γραφτεί ακούσια με τρόπο που αποκλείει ανθρώπους συγκεκριμένων ταυτοτήτων, δημιουργεί, επίσης, κακή εμπειρία σε όσους αλληλεπιδρούν με τους οργανισμούς (π.χ., πελάτες), ενώ εγείρει σοβαρούς κοινωνιακούς κινδύνους, οι οποίοι προκύπτουν από τη γλώσσα με διακρίσεις (Baxter-Read, 2021).

3. Ευρωπαϊκή Ένωση και Συμπεριληπτική Γλώσσα

Σύμφωνα με επίσημη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όλοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχουν το εγγενές δικαίωμα ίσης μεταχείρισης κι, ως εκ τούτου, συμπερίληψης κι εκπροσώπησης, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλετική ή την εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Συνεχίζει αναγνωρίζοντας ότι ο άνθρωπος συνιστά σύνθετο ον πολλαπλών χαρακτηριστικών και ταυτοτήτων. Συνεπώς, θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό να αντανakλώνται οι πεποιθήσεις αυτές και μέσω της επικοινωνίας, για τη διασφάλιση ότι κανένα μέλος της κοινωνίας δεν παραγκωνίζεται (European Commission, 2021).

Οι λέξεις και οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή επικοινωνία μεταδίδουν μηνύματα αναφορικά με την ταυτότητα και την προσωπικότητα εκάστου ανθρώπου. Συνακόλουθα, δύνανται με έμμεσο τρόπο να μεταδώσουν μηνύματα αναφορικά με αντιλήψεις περί του ποιος συμπεριλαμβάνεται σε μια κοινωνία και ποιος όχι. Με άλλα λόγια, μέσα από τη γλώσσα αποκαλύπτονται προσωπικές παραδοχές κι αναδύονται προκαταλήψεις, οι οποίες, δυστυχώς, πολλές φορές, διαιωνίζουν διαδεδομένες αρνητικές προκαταλήψεις και στερεότυπα. Μέσα από τέτοιες καταστάσεις, νομιμοποιούνται ή ακόμη κι ενθαρρύνονται τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και διακρίσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, λοιπόν, θέτει ως γνώμονα δραστηριοποίησής της την εκτίμηση και την ενδυνάμωση του συνόλου των ανθρώπων, αποδεχόμενη κάθε ποικιλομορφία. Στο πλαίσιο αυτό, η χρήση της γλώσσας, των εικόνων και των οπτικοακουστικών μέσων πρέπει να εναρμονίζεται με το στόχο αυτόν (European Commission, 2021).

Η συμπεριληπτική επικοινωνία απορρέει από τις θεμελιώδεις κοινοτικές αξίες της ισότητας και της μη διάκρισης. Αντανakλά το σύνθημα της ΕΕ *«ενωμένοι στην πολυμορφία»*, που ως δημόσιος φορέας κατέχει την ηθική υποχρέωση να λειτουργεί ως πρότυπο (European Commission, 2021)

3.1. Γλωσσικά Χαρακτηριστικά Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Δυο πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διέπουν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα συνιστούν το ότι πρόκειται για ένα πολυγλωσσικό περιβάλλον, ενώ συγκεκριμένα για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σημαντικό καθίσταται το χαρακτηριστικό πως διαθέτει νομοθετικές αρμοδιότητες (Παπαδημούλης, 2018).

Ως προς το πολυγλωσσικό χαρακτηριστικό, η αρχή της ουδετερότητας της γλώσσας απέναντι στα φύλα, καθώς και η αρχή της χρήσης συμπεριληπτικής γλώσσας αναδύουν την επιταγή αξιοποίησης διαφορετικών στρατηγικών μεταξύ των διαφόρων επίσημων γλωσσών, αναλόγως της τυπολογίας της γραμματικής εκάστης γλώσσας (Παπαδημούλης, 2018).

Συγκεκριμένα, διακρίνονται οι γλώσσες με φυσικά γένη, όπως είναι τα αγγλικά, τα δανικά και τα σουηδικά, όπου τα ουσιαστικά που απευθύνονται σε πρόσωπα είναι κατά κύριο λόγο ουδέτερα, ενώ διακρίνονται ειδικές για έκαστο φύλο προσωπικές αντωνυμίες. Γενικώς, σε αυτές τις γλώσσες, επικρατεί η τάση μείωσης όσο το δυνατόν περισσότερο της χρήσης έμφυλων όρων, μέσω της διαδικασίας ουδετεροποίησης. Πιο αναλυτικά, για την αποφυγή αναφορών σε φύλα, δύνανται να αξιοποιούνται ουδέτερες, ως προς το φύλο, έννοιες, οι οποίες αναφέρονται στο άτομο γενικότερα, κι όχι σε έναν άνδρα ή σε μια γυναίκα (Παπαδημούλης, 2018).

Υπάρχουν και οι γλώσσες που χαρακτηρίζονται από γραμματικά γένη, μεταξύ άλλων, η γερμανική γλώσσα, οι λατινογενείς και οι σλαβικές γλώσσες, όπου έκαστο ουσιαστικό διαθέτει γραμματικό γένος που συμπίπτει με το φύλο του προσώπου για το οποίο μιλούν. Λόγω του ότι δεν είναι δυνατόν, από πλευράς λεξιλογίου, να κατασκευασθούν γενικώς αποδεκτές έννοιες, οι οποίες είναι ουδέτερες, αναζητούνται και διαμορφώνονται εναλλακτικές προσεγγίσεις ως προς τη γλώσσα διοίκησης και πολιτικής, όπως είναι η μέθοδος της θηλυκοποίησης των εννοιών, δηλαδή η αξιοποίηση των αντίστοιχων θηλυκών όρων μαζί με τους αρσενικούς (Παπαδημούλης, 2018).

Τέλος, διακρίνονται και οι γλώσσες δίχως γένη. Στην κατηγορία αυτήν εντάσσεται η εσθονική, η φινλανδική και η ουγγρική γλώσσα, όπου τα γραμματικά γένη απουσιάζουν τόσο για τα ουσιαστικά, όσο και για τις αντωνυμίες. Οι γλώσσες αυτές δεν απαιτούν σε καμία περίπτωση ειδική στρατηγική για την εξασφάλιση της συμπεριληπτικής ως προς το φύλο χρήσης τους, πέραν πολύ συγκεκριμένων περιπτώσεων που διέπονται από ειδικές οδηγίες (Παπαδημούλης, 2018).

Ως προς το δεύτερο χαρακτηριστικό, την νομοθετική αρμοδιότητα που διέπει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρεται, καθώς ο τρόπος με

τον οποίο προβάλλεται η γλωσσική ευαισθησία δίχως διακρίσεις μέσω κειμένων είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Συγκεκριμένα, όταν συντάσσονται κείμενα, πρέπει να διασφαλίζεται η κατάλληλη επιλογή, αναλόγως του είδους του κειμένου και των μελλοντικών χρήσεων για τις οποίες προορίζεται, ενώ σημαντική καθίσταται και η εξασφάλιση επαρκούς προβολής του συνόλου των φύλων όπου απευθύνεται το εκάστοτε κείμενο (Παπαδημούλης, 2018).

Σε αυτό το πλαίσιο, η αξιοποίηση μη συμπεριληπτικής γλώσσας και η αξιοποίηση του αρσενικού γένους με γενικό τρόπο θα πρέπει να αποφεύγεται όσο το δυνατόν περισσότερο κατά τη συγγραφή νομοθετικών πράξεων. Πληθώρα νομοθετικών οργάνων των κρατών-μελών της ΕΕ έχουν ήδη δημοσιεύσει συστάσεις που κατευθύνονται προς αυτή την ηθική αρχή (Παπαδημούλης, 2018).

3.2. Γενικές Αρχές Ευρωπαϊκής Συμπεριληπτικής Γλώσσας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί ορισμένες βασικές αρχές κατά την εφαρμογή της συμπεριληπτικής γλώσσας στα επίσημα κείμενά της, καθώς και στις προφορικές ανακοινώσεις των μελών της (European Commission, 2021).

Πρώτα απ' όλα, για την υποστήριξη της προσέγγισης του κοινού-στόχου της εγκαθίδρυσης της συμπεριληπτικής γλώσσας στα επίσημα κοινοτικά έγγραφα, η επικοινωνία σχετικά με τις δραστηριότητες της Ένωσης θα πρέπει να είναι γραμμένη με σαφή και απλά λόγια, αποφεύγοντας τις περιττές δύσκολες διατυπώσεις, την ορολογία και τις συντομογραφίες (European Commission, 2021).

Επιπρόσθετα, η πολύγλωσση επικοινωνία στο σύνολο των γλωσσών της ΕΕ αποτελεί καθιερωμένη αρχή για το υλικό που απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Με όποιο τρόπο, η διαθεσιμότητα υπηρεσιών πολύγλωσσης διερμηνείας σε εκδηλώσεις αποτελεί κοινή υποχρέωση και πρακτική (European Commission, 2021).

Όσον αφορά στα οπτικά μέσα επικοινωνίας, θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν συστηματικά την ποικιλομορφία που διέπει τον πληθυσμό της ΕΕ και να μην απεικονίζουν μονάχα τον περιορισμένο αριθμό προφίλ που είναι συνήθως διαθέσιμα σε φωτογραφικά αρχεία (European Commission, 2021).

Οι παραπάνω αρχές πρέπει να εφαρμόζονται με γνώμονα την αναγνώριση της ποικιλομορφίας των εθνικών χαρακτηριστικών, καθώς και της ποικιλομορφίας με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά. Παράλληλα, αναγνωρίζει κι υπενθυμίζει ότι οι γλώσσες διαθέτουν δυναμικό χαρακτήρα, δηλαδή εξελίσσονται και μεταβάλλονται διαρκώς, μεταξύ

των διαφορετικών κουλτούρων και γενιών. Συνεπώς, η συμπεριληπτική γλώσσα δύναται να εμπεριέχεται διαρκώς σε βελτιώσεις (European Commission, 2021).

3.3. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική σε Διάφορους Τομείς

3.3.1. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Φύλο

Η γλώσσα με ευαισθησία ως προς το φύλο αντιμετωπίζει τα διάφορα φύλα με ισότιμο και θετικό τρόπο. Αναγνωρίζει τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και χρησιμοποιείται ενεργά για την αναίρεσή τους. Στο πλαίσιο αυτό, ο οδηγός ύφους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθορίζει τις ακόλουθες αρχές (European Commission, 2021):

Αρχικά, υιοθετεί και προτάσσει την αποφυγή ουσιαστικών που φαίνεται να υποθέτουν ότι το ένα φύλο κι όχι το άλλο είναι ικανό να επιτελέσει έναν συγκεκριμένο ρόλο. Το ουσιαστικό ο «*πρόεδρος*» είναι το πιο προφανές παράδειγμα. Αντιθέτως, προτιμώνται ουδέτεροι ως προς το φύλο ουσιαστικοί τύποι («*πρόεδρος*», «*εκπρόσωπος*», κ.λπ.). Ταυτόχρονα, ακολουθεί την αποφυγή αντωνυμιών συγκεκριμένου φύλου για άτομα των οποίων το φύλο είναι άγνωστο ή μη καθορισμένο. Είναι προτιμότερη, σύμφωνα με την Επιτροπή, η χρήση του «*αυτοί*» ή η αναδιατύπωση της πρότασης έτσι ώστε να μην χρειάζεται αντωνυμία, ή η χρήση του «*αυτός*» ή «*αυτή*», «*αυτός / αυτή*». Τέλος, υποστηρίζει ότι θα πρέπει να αποφεύγονται εκφράσεις που μπορεί να είναι μικρές για ένα από τα φύλα ή να ενισχύουν επιβλαβή στερεότυπα (European Parliament, 2018).

Στο πλαίσιο του ίδιου οδηγού, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει κι ορισμένες οδηγίες, που οφείλουν να σέβεται και να τηρεί το σύνολο των μελών της. Παραδείγματος χάρη, κατά την αναφορά σε γυναίκες, συνίσταται η αποφυγή των τίτλων «*Miss*» ή «*Mrs*», οι οποίοι αποκαλύπτουν άσκοπα την οικογενειακή κατάσταση μιας γυναίκας, εκτός αν οι ίδιες προτιμούν να αυτοπροσδιορίζονται. Αντ' αυτού, συνίσταται η χρήση του τίτλου «*Ms.*». Ταυτόχρονα, αποδίδεται προσοχή στο να μην πραγματοποιούνται αναφορές πάντα στο ίδιο φύλο πρώτο στη σειρά των λέξεων κατά την πραγματοποίηση μιας προσφώνησης ή να μην απευθύνεται κανείς σε άνδρες και γυναίκες με διαφορετικό τρόπο (λ.χ., σε έναν άνδρα με το επώνυμο, ενώ μια γυναίκα με το μικρό όνομα) (European Commission, 2021).

Επιπρόσθετα, κατά την επιλογή εικόνων που συνοδεύουν την οποιαδήποτε επικοινωνία μελών της Ένωσης, επισημαίνεται η βεβαίωση ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια δεν

απεικονίζονται σε οικιακούς ή παθητικούς ρόλους, με τους άνδρες να φαίνονται δραστήριοι και περιπετειώδεις. Θα πρέπει, επίσης, να διασφαλίζεται η ποικιλομορφία όσον αφορά στη φυλετική και την εθνοτική προέλευση, καθώς και άλλες πτυχές της ποικιλομορφίας, όπως το σχήμα του σώματος και η ηλικία (European Commission, 2021).

Κατά τη διοργάνωση και την προώθηση εκδηλώσεων, συνίσταται η εξασφάλιση ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στα πάνελ και ότι περισσότερα από ένα φύλα εκπροσωπούνται μεταξύ των συμμετεχόντων και των ομιλητών, και όχι μόνο ως συντονιστές ή συντονίστριες. Ιδανικά, όλα τα πάνελ θα πρέπει να είναι ισορροπημένα ως προς το φύλο. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν διοργανώνονται εκδηλώσεις για πολύ εξειδικευμένα και παραδοσιακά ανδροκρατούμενα ζητήματα (European Commission, 2021).

Ταυτοχρόνως, εάν ένα μέλος του προσωπικού της Επιτροπής συμμετέχει ως ομιλητής σε εκδήλωση που διοργανώνεται από τρίτο μέρος στην οποία κυριαρχεί σε μεγάλο βαθμό το ένα φύλο (ιδίως σε πάνελ μόνο για άνδρες), αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την αντίληψη των ανθρώπων για την Επιτροπή ως οργανισμό που δεσμεύεται για την ισότητα των φύλων. Εάν αυτό ισχύει για μια πρόσκληση που έχει λάβει μέλος του κοινοτικού προσωπικού, συνιστάται η πραγματοποίηση ενημέρωσης στους διοργανωτές ότι η Επιτροπή αποδίδει μεγάλη σημασία στην ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στις εκδηλώσεις στις οποίες συμμετέχει, προτρέχοντάς τους να επιτύχουν και αυτοί αυτόν τον στόχο (European Commission, 2021).

Τέλος, υπογραμμίζεται η επιταγή αναφοράς στα άτομα που ταυτοποιούνται εκτός του δυαδικού φύλου του αρσενικού και του θηλυκού με τις ανωνυμίες με τις οποίες οι ίδιοι ταυτίζονται. Σε περίπτωση που εκλείπουν οι πληροφορίες αυτές, το «Μx» θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως προεπιλογή (European Commission, 2021).

3.3.2. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και LGBTIQ+ Κοινότητα

Ως γενική αρχή της επικοινωνίας δίχως αποκλεισμούς με την LGBTIQ+ κοινότητα, καταδεικνύεται αναγκαία η μη υπόδειξη του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου, της έκφρασης φύλου ή των χαρακτηριστικών του φύλου εκάστου ανθρώπου. Η επικοινωνία της Ένωσης δε θα πρέπει ποτέ να υποθέτει ότι τα άτομα είναι ετεροφυλόφιλα, ότι ταυτίζονται με το φύλο το οποίο τους αποδόθηκε κατά τη γέννησή τους ή η δυαδική τους ταύτιση (αρσενικό ή θηλυκό). Κατά κανόνα, θα πρέπει πάντα να αποδίδεται έμφαση στο πρόσωπο κι όχι σε αποσπασματικά χαρακτηριστικά, όπως είναι ο σεξουαλικός

προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου ή η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή (European Commission, 2021).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, λοιπόν, αποφεύγει τη χρήση γλώσσας που υποτιμά ορισμένες σχέσεις και αναγνωρίζει την ύπαρξη μόνο των παραδοσιακών ετεροφυλόφιλων οικογενειών. Εκφράσεις όπως «σύντροφος», «γονείς», «σχέση», «σε σχέση» αποτελούν παραδείγματα γλώσσας χωρίς αποκλεισμούς για την LGBTIQ+ κοινότητα (European Commission, 2021).

Αντίστοιχα, υποδεικνύει την ανάγκη σεβασμού στον αυτοπροσδιορισμό. Συγκεκριμένα, όταν πραγματοποιούνται αναφορές σε τρανς και μη δυαδικά άτομα, πρέπει να χρησιμοποιείται πάντα το φύλο με το οποίο ταυτίζονται και όχι το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Ελλείψει τέτοιων πληροφοριών, θα πρέπει να χρησιμοποιείται το «Μχ» ως προεπιλογή, όπως προαναφέρθηκε στην προηγούμενη υποενότητα αναφορικά με τη συμπεριληπτική γλώσσα για το φύλο (European Commission, 2021).

Ακόμη, κατά τη δημιουργία φορμών ή ερευνών που απαιτούν ένα φύλο, έναν τίτλο ή μια αντωνυμία, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και μη δυαδικές επιλογές (πέραν του αρσενικού και του θηλυκού) και να επιτρέπεται στους ανθρώπους να αυτοπροσδιορίζονται. Για την ερώτηση «*Ποιο είναι το φύλο σας*», προτείνεται να συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες απαντήσεις: γυναίκα, άνδρας, άλλο, προτιμώ να μην πω (European Commission, 2021).

Κατά την αναφορά σε οικογένειες και την οπτική αναπαράστασή τους, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η επιλογή γονέων του ίδιου φύλου και άλλες διαφορετικές οικογένειες (European Commission, 2021).

Παράλληλα, θα πρέπει να αποφεύγονται όροι όπως «και τα δύο φύλα» και η έναρξη των προσφωνήσεων με «κυρίες και κύριοι», ώστε να μην αποκλείονται τα ίντερσεξ άτομα και τα άτομα με διαφορετικό φύλο (gender-queer) και να μην καθίστανται αόρατα (European Commission, 2021).

3.3.3. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Φυλετικό και Εθνοτικό Υπόβαθρο

Στην ΕΕ, ζουν 450 εκατομμύρια άνθρωποι, και ο καθένας από αυτούς συμβάλλει με τη μοναδικότητά του στην ευρωπαϊκή πολυμορφία, την οποία γιορτάζουμε με το σύνθημα «*ενωμένοι στη διαφορετικότητα*» (European Union, 2023).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο τρόπος που επικοινωνούμε ως μέλη της Κοινότητας, πρέπει να διασφαλίζει ότι γιορτάζουμε κι εκτιμούμε αυτή την ποικιλομορφία και ότι δεν θέτουμε συστηματικά την ίδια ομάδα ανθρώπων στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος,

ούτε αναφέρουμε ή απεικονίζουμε ορισμένες ομάδες με υποτιμητικό τρόπο (European Commission, 2021).

Η επί αιώνες έκθεση στον δομικό και πολιτισμικό ρατσισμό σημαίνει ότι ακόμη και αν τον απορρίπτουμε ενεργά, ορισμένα υποσυνείδητα στερεότυπα και προκαταλήψεις μπορεί να εξακολουθούν να υπάρχουν. Πρέπει να αποκτήσουμε επίγνωση του φαινομένου αυτού για να καταπολεμήσουμε τις σιωπηρές προκαταλήψεις και να αποφύγουμε την άθελά μας εμφάνισή τους στην επικοινωνία μας (European Commission, 2021).

Υπό το φως των ανωτέρω, κατά τη διοργάνωση και την προώθηση εκδηλώσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνει σοβαρά υπόψη την ποικιλομορφία των φυλετικών και εθνοτικών καταβολών, στη σύνθεση των ομάδων, κατά την πρόσκληση συμμετεχόντων και ομιλητών και κατά την επιλογή των ομάδων δοκιμών, των ομάδων εστίασης και των ομάδων επικοινωνίας (European Commission, 2021).

Για τον λόγο αυτόν, φροντίζει να επιλέγει φωτογραφίες ατόμων με ποικίλο εθνοτικό υπόβαθρο (καθώς και άλλες μορφές ποικιλομορφίας), ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στα κοινοτικά κανάλια ενημέρωσης κι επικοινωνίας αντιπροσωπεύουν την πραγματική ποικιλομορφία του πληθυσμού της Ένωσης (European Commission, 2021).

3.3.4. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Κουλτούρες, Στάσεις Ζωής ή

Πεποιθήσεις

Στη συμπεριληπτική γλώσσα εντάσσονται και οι διαφορετικές κουλτούρες, στάσεις ζωής και πεποιθήσεις. Κατά την επικοινωνία, λοιπόν, μπορεί κάποιος με ασυνείδητο τρόπο να επαναπαυθεί στη χρήση μορφών γλώσσας που έχει συνηθίσει, οι οποίες παρουσιάζουν οποιονδήποτε ή οτιδήποτε αποκλίνει από ένα προνομιακό πρότυπο ως μειονεκτούντα ή ως κάτι «άλλο», ή «διαφορετικό» (European Commission, 2021).

Η Επιτροπή συμβουλεύει πως αντί της επιστροφής σε επιβλαβή στερεότυπα, θα πρέπει να διενεργούνται προσπάθειες απελευθέρωσης των εαυτών μας απέναντι σε μια πιο επεκτατική στάση σύνδεσης με αυτό που θεωρεί ο καθένας άγνωστο ή διαφορετικό. Δεν πρέπει, λοιπόν, να αναπαράγεται οποιαδήποτε γλώσσα που εκφράζει οποιουδήποτε είδους μισαλλοδοξία ή κρίση απέναντι σε μια θρησκευτική ομάδα, τροφοδοτεί στερεότυπα ή ξεχωρίζει μια θρησκευτική ομάδα (European Commission, 2021).

Μέσα από τον οδηγό της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποδεικνύει την αναγκαιότητα λήψης υπόψη της ποικιλομορφίας των πολιτισμών, των τρόπων ζωής, των θρησκειών και του

κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου στη σύνθεση των ομάδων που οργανώνονται, όταν προσκαλούνται οι συμμετέχοντες σε εκδηλώσεις και όταν επιλέγονται ομάδες δοκιμών, ομάδες εστίασης και ομάδες επικοινωνίας. Την ίδια στιγμή, πρέπει να αποδίδεται χώρος στην οπτική επικοινωνία για διαφορετικά είδη πολιτισμών, εορτασμών και τελετουργιών που είναι δημοφιλή σε διαφορετικά μέρη της ΕΕ και σε διαφορετικές κοινότητες (European Commission, 2021).

3.3.5. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Αναπηρίες

Ο οδηγός συμπεριληπτικής γλώσσας της Επιτροπής συνιστά τη χρήση της γλώσσας που αποδίδει έμφαση στο πρόσωπο και όχι στην αναπηρία (π.χ. *«άτομα με αναπηρία»* αντί για *«ανάπηρα άτομα»*) (European Commission, 2021).

Συνακόλουθα, καθίσταται σημαντικό να τονίζεται η ατομικότητα και οι ικανότητες του κάθε ατόμου, παρά να καθορίζεται και να χαρακτηρίζεται βάσει της πάθησής του. Όπως και για άλλους λόγους διάκρισης, οι αναπαραστάσεις των ατόμων με αναπηρία δεν πρέπει να περιορίζονται αποκλειστικά σε θέματα που περιστρέφονται γύρω από την κατάστασή τους. Για παράδειγμα, ένα άτομο σε αναπηρικό καροτσάκι μπορεί να εμφανίζεται σε ένα οπτικό υλικό που απεικονίζει πράσινα ή οικονομικά θέματα, και όχι μόνο όταν μιλάμε για την κοινωνική ενσωμάτωση των ανθρώπων με αναπηρίες (European Commission, 2021).

Ως προς τις αρχές της συμπεριληπτικής γλώσσας που πρεσβεύει η Επιτροπή για τα άτομα με αναπηρίες, ορίζεται η αποφυγή συλλογικών ουσιαστικών, όπως *«οι ανάπηροι»*, καθώς τα άτομα με αναπηρία δεν συνιστούν μια ομοιογενή ομάδα. Αντ' αυτού, προτάσσεται η χρήση ουδέτερων εκφράσεων αντί για αρνητικές ή παθητικές φράσεις. Για παράδειγμα, θεωρείται προτιμότερη η φράση *«άτομο με ψυχική διαταραχή»* αντί για την *«άτομο που πάσχει από ψυχική διαταραχή»*, και *«άτομο που χρησιμοποιεί αναπηρικό αμαξίδιο»* αντί για *«άτομο που είναι καθηλωμένο σε αναπηρικό αμαξίδιο»* ή *«άτομο με αναπηρικό αμαξίδιο»* (European Commission, 2021).

Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φροντίζει το σύνολο των χώρων δεξιώσεων να είναι προσβάσιμοι σε χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων και άτομα με άλλες αναπηρίες και να προσφέρεται πάντοτε διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα όταν χρειάζεται κατά τη διάρκεια εξωτερικών εκδηλώσεων (είτε ψηφιακών, είτε φυσικών) ή μεγάλων εσωτερικών εκδηλώσεων όταν χρειάζεται. Ως οδηγία της Επιτροπής, ορίζεται, παράλληλα, ότι οι χώροι θα πρέπει επίσης να είναι σχεδιασμένοι κατά τρόπο που να μπορούν να φιλοξενήσουν διερμηνείς, προσωπικούς βοηθούς, σκύλους-οδηγούς, κ.λπ. Στο πλαίσιο των δεξιώσεων, θα πρέπει να πραγματοποιείται

πάντα και προσπάθεια συμπερίληψης ατόμων με αναπηρία μεταξύ των ομιλητών σε ποίκιλα θέματα, πολύ πέρα από τον ίδιο τον τομέα της αναπηρίας (European Commission, 2021).

Περαιτέρω, η παροχή υποτίτλων και διερμηνείας στη Διεθνή Νοηματική Γλώσσα ενθαρρύνεται και αναμένεται έντονα για σημαντικές εκδηλώσεις, καθώς μπορεί να είναι το κλειδί για να διασφαλιστεί ότι τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες δύνανται να έχουν πλήρη πρόσβαση στο οπτικοακουστικό υλικό και να παρακολουθούν / συμμετέχουν στις όποιες συζητήσεις (European Commission, 2021).

Τέλος, σύμφωνα με τον επίσημο οδηγό, τα άτομα με αναπηρία που χρειάζονται τέτοιες υπηρεσίες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλες τις πληροφορίες και όχι μόνο σε πληροφορίες σχετικά με θέματα ισότητας ή κοινωνικής πολιτικής (European Commission, 2021).

3.3.6. Ευρωπαϊκή Συμπεριληπτική Γλώσσα και Ηλικία

Καθώς περισσότεροι από 1 στους 5 πολίτες της ΕΕ έχουν ηλικία άνω των 65 ετών, η επικοινωνία με εκείνους πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες του ηλικιωμένου κοινού και να αποφεύγει την ηλικιακή γλώσσα ή οπτικοακουστικά μέσα. Ο εξεταζόμενος οδηγός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνιστά να αποφεύγεται η γλώσσα που υποδηλώνει ότι το να είσαι ηλικιωμένος αποτελεί μια ανεπιθύμητη κατάσταση (European Commission, 2021).

Ταυτόχρονα, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η νεολαία και οι νεότεροι άνθρωποι αντιμετωπίζονται επαρκώς τόσο από άποψη εκπροσώπησης όσο και από τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζονται (European Parliament, 2019).

Για το λόγο αυτόν, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποστέλλει το μήνυμα ότι είναι επιτακτικό έκαστος άνθρωπος να ελέγχει τις δικές του προκαταλήψεις και μην ενισχύει τα ηλικιακά στερεότυπα που είναι παγιωμένα στην κοινωνία, τα οποία μπορεί να νομιμοποιούν συμπεριφορές διακρίσεων. Και πάλι, το άτομο πρέπει να προσπαθεί να εστιάζει πρώτα στο άτομο και να ακολουθώς να εκτιμά πόσο σχετικό μπορεί να είναι σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο να αναφέρεται κανείς στην ηλικία του. Αντίστοιχη προσέγγιση πρέπει να χρησιμοποιείται και όταν απευθύνεται κανείς στις νέες γενιές και τα παιδιά. Τα παιδιά δεν είναι επίσης μια ομοιογενής ομάδα, οπότε πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι δικές τους ιδιαίτερες ανάγκες κατά την πραγματοποίηση επικοινωνίας μαζί τους (European Commission, 2021).

Στο πλαίσιο της συμπεριληπτικής γλώσσας βάσει της ηλικίας, η Επιτροπή επιδιώκει την αποφυγή των συλλογικών ουσιαστικών, όπως «*οι ηλικιωμένοι*», θεωρώντας πως δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα. Αντ' αυτού, αναφέρεται σε «*πιο μεγάλους*» ή σε «*ηλικιωμένο άτομο*», κατά την προσπάθεια μη παρουσίας των ηλικιωμένων ως παθητικών, αδύναμων ή

ανήμπορων μελών της κοινωνίας κατά την ζωντανή ή τηλεοπτική επικοινωνία ή τη σύνταξη ενός κειμένου (European Commission, 2021).

Κατά την ζωντανή ή τηλεοπτική επικοινωνία, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιδοκιμάζει τη συμπερίληψη ατόμων όλων των ηλικιών. Τα οπτικά μέσα έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο κατά την επικοινωνία με τα παιδιά. Σε αυτήν την περίπτωση, απαιτείται διάκριση μεταξύ των εικόνων που χρησιμοποιούνται για μικρότερα παιδιά κάτω των 12 ετών και εκείνων που χρησιμοποιούνται για παιδιά μεταξύ 12 και 18 ετών (European Parliament, 2019).

4. Συμπεράσματα

Καταλήγοντας, μέσα από την παρούσα εργασία γίνεται αντιληπτή η βαρύτητα που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην γλώσσα ως ένα ισχυρό εργαλείο, το οποίο ασκεί σημαντική επιρροή στις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές, ικανή να επιφέρει τόσο θετικές όσο και αρνητικές κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, αλλά και προσωπικές επιπτώσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ως θεμελιώδη όργανα της Ένωσης, μέσα από την υιοθέτηση των αρχών της συμπεριληπτικής γλώσσας, μεταδίδει το ηχηρό μήνυμα της ικανότητας της γλώσσας να μεταδίδει το σεβασμό και να προωθεί την ισότητα, υπενθυμίζοντας ότι η επικοινωνία χωρίς συνείδηση της χρησιμοποιούμενης γλώσσας μπορεί να περιθωριοποιήσει άτομα κι ολόκληρες κοινότητες, να διαιωνίσει στερεότυπα και να είναι προσβλητική.

Μέσα από το όραμα και τις έμπρακτες προσπάθειες της Ένωσης, το σύνολο των ανθρώπων, οργανισμών και κυβερνήσεων δύναται να εμπνευστεί, να ευαισθητοποιηθεί και να καταβάλει προσπάθειες συνειδητής χρήσης της γλώσσας δίχως αποκλεισμούς τόσο στην γραπτή όσο και στην προφορική επικοινωνία, έτσι ώστε όλοι να αισθάνονται ισότιμα μέλη της κοινωνίας, δίχως εξαιρέσεις.

5. Βιβλιογραφικές Αναφορές

5.1. Ξένη Βιβλιογραφία

- European Commission. (2021). *European Commission Guidelines for Inclusive Communication*. Brussels, Belgium: European Union.
- Likis, F. (2021). Inclusive Language Promotes Equity: The Power of Words. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 66(1), 7-9.
- Russell, S., Pollitt, A., Li, G., & Grossman, A. (2019). Chosen Name Use is Linked to Reduced Depressive Symptoms, Suicidal Ideation and Behavior among Transgender Youth. *J Adolesc Health*, 63(4), 503-505.
- The Trevor Project. (2020). *Pronouns Usage Among LGBTQ Youth*.

5.2. Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γκασούκα, Μ., & Γεωργαλλίδου, Μ. (2018). *Οδηγός Χρήσης Μη Σεξιστικής Γλώσσας στα Διοικητικά Έγγραφα*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Παπαδημούλης, Δ. (2018). *Ουδέτερη ως προς το Φύλο Γλώσσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

5.3. Διαδικτυακές Πηγές

- Baxter-Read, C. (2021). *Inclusive Language in the Workplace*. From https://www.acrolinx.com/blog/inclusive-language-in-the-workplace/?utm_source=Inclusive+Language+Content+Hub&utm_medium=Website&utm_campaign=Inclusive+Language+Content+Hub&utm_content=Inclusive+Language+in+the+Workplace
- European Parliament. (2019). *Inclusive communication Guidelines*. From <https://www.europarl.europa.eu/contracts-and-grants/files/grants/media-and-events/en-annex-9-inclusive-communication-guidelines-of-the-european-parliament.pdf>
- European Union. (2023). *EU motto*. From https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/symbols/eu-motto_en

Fosin, I. (2022). *Understand and get to grips with inclusive language and terminology*. From <https://termcoord.eu/2022/08/understand-and-get-to-grips-with-inclusive-language-and-terminology/>